

بیت المقدس در فتح عموری

Ketabton.com

دیزاین: الحاج محمد شاه (پیمان) سویدن

شهر بیت المقدس جنوری ۲۰۱۹
۱۳۹۷

تتبع ونگارش:

الحاج امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »
مدیر مرکز مطالعات ستراتژیکی افغان و
مسؤل مرکز فرهنگی بحق لاره - جرمنی

www.masjed.se

بسم الله الرحمن الرحيم بیت المقدس در فتح عمری

یک تعریف سریع از بیت المقدس:

اریکا چرنوفسکی، خبرنگار مشهور بی‌بی‌سی در گزارش خویش که (19 نوامبر 2014) در باره شهر بیت المقدس به نشر رسانیده مینویسد:

« چرا این شهر این قدر برای مسیحیان، مسلمانان و یهودیان، پیروان سه دینی که دستکم یک ریشه مشترک به نام ابراهیم دارند (مهم است؟) ، «جروسلم، اورشلیم، یا بیت المقدس شهری است که نامش در دل مسلمانان، یهودان و مسیحیان دلپذیر و جذبه خب آن دلها را می لرزاند. نامی که پژواکش از پس قرن ها تاریخ مشترک (و البته مورد مناقشه) همچنان به گوش می رسد.»

او در گزارش خویش می افزاید: « شهر بیت المقدس که از کهن ترین های جهان است. بارها فتح شده، ویران شده، و باز ساخته شده. در هر لایه خاکش تکه ای از گذشته مردمانی نهفته. نامش دیرزمانی است با داستان

درگیری و جنگ بین پیروان ادیان مختلف عجین شده. مردمی که هر چه هست در احترام به این سرزمین مقدس هم نظرند.

قلب بیت المقدس «شهر قدیمی» است، با کوچه های باریک و تودرتو، با معماری تاریخی که مشخصه هر چهار محله اش است (محله مسیحی ها، محله مسلمانان، محله یهودی ها، و محله ارمنی ها.) دورادور این «شهر قدیمی» را دیواری سنگی مثل دیوار قلعه های قدیمی گرفته. دیوارهایی که برخی از مقدس ترین مکان های روی زمین را در خود جای داده اند.

هر محله به نام دینی است که پیروانش بیشتر در آن زندگی می‌کنند. البته مسیحی‌ها در حقیقت دو محله دارند، چون ارمنی‌ها هم مسیحی‌اند. محله ارمنی‌ها از سه محله دیگر کوچکتر است و یکی از قدیمی‌ترین مناطق ارمنی‌نشین دنیاست. محله ارمنی‌ها از این جهت که فرهنگ و تمدن خاص خودش را در قالب کلیسای جامع یعقوب مقدس (سنت جیمز) و صومعه آن حفظ کرده منحصر به فرد است.

کلیسا:

محله مسیحی‌ها خانه «کلیسای مقبره مقدس» است، بنایی که برای همه مسیحی‌های جهان مهم است چون به باور مسیحیان داستان زندگی عیسی، از مصلوب شدن تا مرگ و رستاخیز، همین‌جا رخ داده.

آن‌طور که در اکثر روایت‌های مسیحی آمده، عیسی (ع) را همین‌جا، در جلجتا یا تپه کال وری، به صلیب کشیدند. قبرش هم داخل آرامگاه است، و رستاخیزش هم همین‌جا بود.

(خواننده محترم! قرآن عظیم الشان در آیات (156-157) سوره النساء بصورت مطلق صلیب شدن حضرت عیسی علیه السلام را رد و این داستان را ساختگی خوانده و حکم قرآن عظیم الشان را در مورد چنین بیان می‌فرماید:

«وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا * بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا» (سوره النساء: 157 - 158).

کلیسا را گروهی متشکل از نمایندگان شاخه‌های مختلف مسیحیت اداره می‌کنند. گردانندگان و مسئولین اصلی کلیسای ارتودکس یونان، راهبان فرانسیسکن کلیسای کاتولیک و کلیسای ارمنه‌اند، اما اتیوپی‌ها، قبطی‌ها و کلیسای ارتودکس سریانی هم مشارکت دارند.

هر سال میلیون‌ها مسیحی از سراسر جهان برای زیارت قبر خالی عیسی این‌جا می‌آیند و طلب آرامش و رستگاری می‌کنند.

مسجد:

محله مسلمان‌ها از سه محله دیگر بزرگتر است. مهم‌ترین جای محله فضایی است که مسلمان‌ها به آن حرم شریف می‌گویند. هم مسجدالاقصی هم قبه‌الصخره در همین فضا واقع شده‌اند.

مسجدالاقصی پس از مسجد الحرام در مکه و مسجد النبی در مدینه مقدس‌ترین مکان در دین اسلام است، و اداره آن به عهده بنیاد وقف (و در رأس آن مفتی اعظم بیت‌المقدس) است.

مسلمانان معتقدند پیامبر اسلام از مکه به این‌جا سفر کرده و با روح همه پیامبران پیش از خود عبادت کرده بوده است. چند قدم آن دورتر، بنای قبه‌الصخره قرار گرفته. صخره در واقع سنگی است که مسلمانان معتقدند پیامبر اسلام از روی آن به معراج رفته. مسلمان‌ها در تمام طول سال به این مکان مقدس می‌آیند، اما معمولاً در ماه رمضان تعداد زیارت‌کننده‌های این اماکن بیشتر از هر زمان دیگری است که در هر جمعه‌اش صدها هزار نفر برای نماز به مسجد می‌آیند.

دیوار:

محلّه یهودی‌ها
خانه دیوار ندبه
یا دیوار غربی یا
دیوار براق است
– که در زبان
عبری به آن کتل
می‌گویند. یهودیان
معتقدند پرستش‌گاه
اورشلیم (یا هیکل
مقدس) این‌جا
قرار داشته. حرم
درونی‌اش یا
همان قدس‌الاقداص
– کدش هاکدوشیم
در زبان عبری ،

مقدس ترین مکان یهودیان بوده و هست.
یهودیان معتقدند سنگی که جهان با آن بنا شده این‌جا بوده، و همین‌جا بوده که ابراهیم
می‌خواسته پسرش اسحاق را قربانی کند.
یهودی‌های بسیاری بر این باورند که قبه‌الصخره جایی است که قدس‌الاقداص قرار گرفته
بوده. امروزه دیوار ندبه (یا دیوار غربی) نزدیکترین جا به قدس‌الاقداص است که
یهودی‌ها می‌توانند در آن عبادت کنند.

اداره دیوار بر عهده خاخامی است که به خاخام دیوار ندبه معروف است. هر سال
میلیون‌ها نفر از این دیوار بازدید می‌کنند. یهودی‌های بسیاری هم از سراسر دنیا برای
عبادت و نزدیکی با میراث‌شان این‌جا می‌آیند، به‌ویژه در ایام مقدس مثل روش هشاننا یا
یوم کیپور». (گزارش اریکا چرنوفسکی، خبرنگار بی‌بی‌سی در همین‌جا به پایان
میرسد شما می‌توانید برای تفصیل به سایت بی بی سی مراجعه فرماید) (1).

خواننده محترم !

بیت المقدس در طول 4000 سال یکی از پرماجراترین شهرهای کره زمین بحساب می
آید ، در این شهر مسجد اقصی دومین مسجد بعد از مسجد الحرام موقعیت دارد. طوریکه
رسول الله صلی الله علیه وسلم در جواب ابی ذر رضی الله عنه فرمود: «اولین مسجد که
در کره زمین وضع شد مسجد الحرام سپس مسجدالاقصی بود» (مسند أحمد حدیث شماره
21332).

قدس یا بیت المقدس در تورات بنام اورشلیم یاد میشود (طبری، محمد بن جریر. تاریخ
الرسال و الملوک صفحه 588.) ، و در زبان عبری یروشلایم و در زبان عربی بنام
قدس مسمی می باشد .

نام های مبارک بیت المقدس :

از اولین نام های که برای این مکان مبارک در بین مردم مورد استفاده قرار گرفته همانا نام «بُیوس» است. (مؤرخین مینویسند : از لحاظ تاریخی عرب های کنعانی قدیمی ترین باشندگان این سرزمین اند ، ومشهورترین قبیله آنها «بُیوسان» میباشد ،واین منطقه را آنان بنا نموده است .)

نام های دیگر بیت المقداس عبارتند :

از نام دیگر این منطقه میتوان از : کادش ، کادش ، سالم ، سالیم ، صهیون (شهر داود)، اوروسالیم ، اورشلیم ، قدس ، القدس ، بیت المقدس ، ایلیا (از آن جهت که مؤسس آن «ایلیا بن ارم بن سام بن نوح» بود!)

همه این نام های فوق الذکر تافتح این مکان مقدس توسط مسلمانان در بین مسلمانان رایج وشهرت داشت . همچنان از نام های دیگر بیت المقدس که بین مسلمین بر سر زبانها بود نام های از جمله :

شهر عدالت (داد کردن ، دادگر بودن ، انصاف داشتن دادگری و عدالت اجتماعی عدالتی است که افراد یک جامعه از آن برخوردار باشد) .

شهر زیبا ، شهر آمین ، شهر مقدس ، کوه معبد ، شهر خدا .

درقرآن عظیم الشان این شهر مقدس بنام های : «القریه» ، « الارض المبارکه» ،

« الزیتون» ، « الساهره» یاد گردیده است .

بناء این مکان مقدس :

تعداد کثیری از مؤرخین به استناد کتب دینی می نویسند که : این مکان مبارک را پیامبران الهی بنا نهاده اند ، حضرت داوود و حضرت سلیمان در این مکان مقدس داریی مقام و منزلت بودند ، کوه ها و پرندگان در فرمان شان قرار داشتند .

پروردگار با عظمت ما به زکریا علیه السلام در مورد فرزندش یحیی در همین منطقه بشارت داد است .

حضرت هاجراز «کوتا» به همین مکان بیت المقدس هجرت کرد . حضرت مریم در همین منطقه سکونت و وفات نمود ، حضرت عیسی علیه السلام در همین مکان به دنیا آمد ، و رسول الله صلی الله علیه السلام مدت 17 سال بسوی بیت المقدس نماز خواند ، و سفر الاسرا و معراج خویش را از همین منطقه آغاز کرد . و مطابق روایت تعداد کثیری از مفسرین صور اسرافیل به امر پروردگار بر صخره بیت المقدس زده میشود .

مفسرین می فرمایند که اولین بقعه ای که در روی زمین ساخته شده همان است که بر صخره بیت المقدس بنا گردید. در قرآن عظیم الشان آیات متعددی در وصف این مکان به تعبیر مختلفی گفته شده که از جمله آیه سوره ق در وصف روز حشر و «مکان قریب» را تعبیر به همین صخره در این محل نموده اند.

اولین فاتح قدس:

اولین فتح این مکان مقدس توسط رسول الله صلی الله علیه وسلم صورت گرفته است ، زمانیکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم به نبوت مبعوث گردید و سفر اسراء و معراج را از همین مکان آغاز نمود. بیت المقدس در روزگاری که تحت تصرف و قلمرو امپراتوری مقتدری ، مسیحیان روم قرار داشت، که رسول الله صلی الله علیه وسلم به فتح بیت المقدس مژده داده است و آنرا از علایم قیامت بر شمرد. طوریکه در حدیثی عوف بن مالک آمده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود : « شش نشانه را در پیشاپیش قیامت بر شمرد » از جمله فتح بیت المقدس را بر شمرد. طوریکه یاد اور شدیم ، اولین فتح معنوی قدس با بعثت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بوسیله معراج رسول الله صلی الله علیه وسلم ، صورت گرفت.

این سفر یک شبهه ، در سال 10 بعثت با معیتی جبرالامین بوسیله «پراق» از مسجدالحرام مکه معظمه به بیتالمقدس صورت گرفت . (اللؤلؤ المكنون في سيرة النبي المأمون (1/459) . طوریکه قرآن عظیم در این مورد با زیبایی خاصی می فرماید: « **سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى** » (سورة الاسراء، آیه: 1) (پاک و منزله است آن خدایی که بنده خود را (محمد صلی الله علیه وسلم) سیر داد شبانگاهی از مسجد الحرام به سوی مسجدالاقصی)». و این در واقع آغاز فتح معنوی بیتالمقدس بوسیله دین جدید ابراهیم، دین محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بود.

بعد ها در سال سوم یا چهارم خلافت امیر المومنین حضرت عمر (رض) به چهار نفر صحابه مشهور اسلام هر یک حضرات ابو عبیده بن الجراح، معاذ بن جبل، عمرو بن العاص و یزید بن ابی سفیان، هدایت فرمودند تا بسوی قدس حرکت فرمایند . و شهر قدس را در تصرف لوای اسلام و حکومت اسلامی در آورد . سپاه اسلام با شنیدن این خبر با تمام نوق و شوق غرض ازادی قدس به سوی بیت المقدس در حرکت شدند و دیری نگذشت که سپاه اسلام این شهر تاریخی را در محاصره خویش در آورند .

این محاصره چند ماهی طول کشید دفاع شهر قدس خیلی ضعیف بود ولی هدایت و فرمان امیر المؤمنین حضرت عمر (رض) همین بود که باید شهر قدس بدون خونریزی فتح و در تحت لوای اسلام قرار گیرد .

مؤرخین مینویسند : ابو عبیده بن جراح (رض) زمانیکه جنوب فلسطین و بیت المقدس را در 17 مارچ سال 636م به تصرف لشکریان اسلام در آورد ، سپاه خویش را متوقف

کرد، و از حمله مسلحانه به داخل قلعه شهر، به هدف اینکه ضرری به شهر مقدس و اماکن عبادی و بصورت کلی ضررش برای اهالی آن نرسد، و اهالی این شهر بخصوص زنان اطفال و موی سفیدن بقتل نرسند، از براه انداختن حمله نظامی دست کشید، و در مقابل طی نامه ای خطاب به رهبران دینی مسیحی دعوت به تسلیمی و انقیاد نمود و طی نامه برای شان نوشت:

« بنام خداوند بخشنده و مهربان از ابی عبیده بن الجراح به اسقف اهالی ایلیا و ساکنان، سلام درود بر راهروان راه هدایت و مومنان به خداوند و رسول خدا، اما بعد: ما از شما می خواهیم که گواهی دهید که خداوندی جزء خداوند جهان نیست، حضرت محمد فرستاده اوست و تحقق قیامت حتمی است و هیچ شکی در آن نیست و خداوند متعال تمامی مردگان را زنده می کند، شما شاهد آن خواهید بود، ریختن خون شما و تاراج اموال شما بر ما حرام گشته است، چرا که شما برادران ما هستید، اگر چه آن را رد کنید، قومی را پیش شما آورده ام که نسبت به شما برای مرگ شیفته ترند و تا زمانی که مبارزان شما را از دم تیغ نگذرانم دست از شما برنخواهم داشت.» (مراجعه شود به: اتحاف الاخصاء، صفحه: 99).

مؤرخین مینویسند: به محض اینکه این نامه به دست رهبران مسیحیان قدس رسید ترس و وحشت سراسر وجود آنها را فرا گرفت، آنان باز هم تا زمستان در محاصره ماندند به امید اینکه مسلمانان از آنان دست بردارند، ولی صبر مسلمانان بسیار شدیدتر و عظیم تر بود تا اینکه ساکنان این شهر محاصره شده از محاصره به ستوه آمدند و در نهایت شخصی به نیرو های ابو عبیده بن جراح فرستاد و درخواست صلح نمودند و خواستار تسلیمی شهر به شکل مسالمت امیز شدند، ولی در این میان سر اسقف های اعظم شهر یک شرط بی سابقه را برای مسلمانان تعیین کردند و آن اینکه خلیفه مسلمانان به قدس شخصاً بیاید و کلیدهای آن را از آنان تسلیم شود.

ابو عبیده بن جراح این پیشنهاد و درخواست سر اسقف بیت المقدس را بدون معطلی خدمت امیر المومنین حضرت عمر به مدینه منوره گزارش فرمود. قابل تذکر است که تاکید همیشگی حضرت عمر (رض) در مورد بیت المقدس همین بود که شهر قدس را سپاهیان اسلام باید بدون خونریزی تسلیم شوند، عمرو بن عاص از نکات خاص حربی خویش بدین نتیجه رسیده بود که اهالی این منطقه که اگر حضرت عمر (رض) را ببینند، تسلیم می شوند، بناً در نامه که به امیر المومنین حضرت عمر (رض) ارسال داشت تاکید بعمل آورد که: یا امیر المومنین برای اینکه شهر قدس تسلیم شود و ما معطل نشویم و خون ریزی نشود آمدن شما ضروری می باشد.

مشورت حضرت عمر (رض) با صحابه:

امیر المومنین عمر این خطاب (رض) بعد از اینکه نامه و درخواست ابو عبیده بن جراح سر لشکر سپاه اسلام را در قدس مطالعه فرمود، و گزارش حربی مجاهدین را در این منطقه و بخصوص خواهش سر اسقف قدس را در مورد تسلیمی کلید بیت المقدس به شخص امیر المومنین و موضوع سفر شان به قدس را استماع نمود جلسه مشورتی صحابه کرام را غرض اخذ مشوره و سازماندهی بیشتر امور، دایر نمود.

در جلسه حضرت عثمان رضی الله عنه گفت: «بہتر است امیر المؤمنین نرود تا تحقیر نشود.»

حضرت علی کرام الله وجہه مصلحت دانست تا خلیفہی مسلمانان شخصا به قدس برود و چنین گفت: «این یک شرف و افتخار تاریخی جاودان است کہ در هر زمان برای همه کس پیش نمی آید و از طرف دیگر باعث سبکدوشی مسلمانان خواهد شد.»

این نظریه حضرت علی رضی الله عنه مورد قبول و تائید حضرت عمر (رض) قرار گرفت و فیصله به مسافرت امیر المؤمنین به بیت المقدس صورت گرفت .

امیر المؤمنین حضرت عمر (رض) در همین جلسه حضرت علی کرم الله وجہه را جانشین خلافت در مدت کہ خلیفہ در سفر می باشد تعیین و در ضمن حضرت عمر همه اختیارات امارات اسلامی را به حضرت علی کرم الله وجہه منتقل ساخت . (تاریخ کامل: ۳/ ۴۰۲-۳۹۹؛ تاریخ طبری: ۲۴۰۲؛ یعقوبی: ۱۶۷؛ البدایہ والنہایہ: ۷/ ۵۵)

قابل تذکر است:

مطابق روایات تاریخی امیر المؤمنین حضرت عمر (رض) در مدت امارت خویش 12 بار شهر مدینه را غرض اجراپاره از امور ترک نموده است. از آنجمله 10 بار به سوی مکه برای حج و دو بار به سوی شام برای فتح بیت المقدس و رسیدگی به کارهای مسلمین مسافرت فرموده است، در هر 12 بار فقط حضرت علی بن ابی طالب را در مدینه جانشین خویش تعیین فرموده است.

مؤرخین مینویسند: امیر المؤمنین حضرت عمر (رض) و هئیت معیتی از صحابه کرام همینکه به نزدیک دیوار بیت المقدس می رسند ، توسط مجاهدین و سربازان اسلام از ایشان استقبال گرم و با خوشحالی زاید الوصفی بعمل می آید.

سیرت نویسان داستان های مختلفی در مورد عزیمت عمر ابن خطاب به

شهر مبارک بیت المقدس بیان میدارند، برخی از سیرت نویسان می نویسند : وی با غلام خویش بر روی یک شتر نشسته بود. برخی ها می گویند هر کدام از آن دو به اندازه تلاوت یک سوره یاسین به صورت نوبتی سوار شتر می شدند تا اینکه وارد شهر قدس شدند برخی از مؤرخین مینویسند زمانیکه به نواحی قریب شهر رسیدند حضرت عمر پیاده بود و غلامش سوار بر شتر بود.

در مورد اینکه این داستانها چقدر صحت دارد و یا ندارد ، آنرا به قضاوت خوانندگان می گزاریم ولی این مساله واقعیت دارد که سفر امیر المؤمنین حضرت عمر (رض) به بیت المقدس با ساز و برگ رهبران قیصر روم در تفاوت بود .

برخی از مؤرخین مینوسند که : امیر المؤمنین حضرت عمر با معیتی هیات از صحابه وارد شهر قدس نشده در ابتدا به منطقه دشت و بلندی جولان تشریف برده اند و از آنجا وارد شهر بیت المقدس شدند.

به همه حال امیر المؤمنین از مدینه منوره عزم سفر به بیت المقدس نموده ، در این سفر مطابق برخی از روایات ، ابو مسعود انصاری ، ابو هریره ، عبد الله بن عباس ، ابو ذر غفاری ، حضرت بلال حبشی ، سلمان فارس .... امیر المؤمنین حضرت عمر (رض) را همراهی میکردند .

حضرت عمر (رض) ابتدا به دیار شام رفت و از آنجا وارد شهر مبارک قدس که در آن زمان این شهر به « ایلیا » مشهور بود ، شدند .

سیرت نویسان می نویسند : زمانیکه امیر المؤمنین حضرت عمر نزدیک سر بازان خویش میرسد میبیند که سربازان و مجاهدین اسلام قباهای زرین پوشیده، غلاف شمشیرشان طلائی رنگ و دسته های آن از طلا بود.

مورخین می افزاید : زمانیکه امیر المؤمنین حضرت عمر (رض) قباهای زرین مجاهدین را دید خم شد مشتکی خاک برداشت و به طرف سران لشکر پرتاب کرد و فرمود : کجا رفت زهد و تقوا و ساده زیستی شما اصحاب محمد، لباس رسول الله صلی الله علیه و سلم را کنار گذاشته اید لباسهای زرین و مخمل پوشیده اید، چه شده است؟ دنیا شما را فریب داده؟

ابو عبیده ابن جراح گفت یا امیر المؤمنین ما را معذور بدار، ما با لشکر کفر می جنگیم، می خواهیم بدین وسیله عزت اسلام را نشان بدهیم تا آنها فکر نکنند که اسلام دین کهنه پرستی است، دین ضد نعمتها، ضد زیبایی و ضد تمدن است؛ اگر ما با آن لباس ساده به میدان جنگ برویم رومیها به ما می خندند و جسور و شجاع شده به ما حمله می کنند. ما با لباس سواران خودشان با آنها روبرو می شویم تا از ما بترسند. حضرت عمر فرمود : **اگر این جواب روز حساب مورد قبول الله قرار بگیرد درست است.**

رهبران وزعمای روم در بیت المقدس شنیده بودند که رهبر مسلمین جهان خلیفه دوم اسلام برای فتح بیت المقدس به آنجا می آید؛ بنا یکجا با اهالی شهر قدس به استقبال و پذیرایی امیر المؤمنین در میدان بزرگ روبروی کنیسه قیامت کردند و بی صبرانه انتظار حضور امیر المؤمنین مسلمانان را می کشیدند .

همینکه امیر المؤمنین و هیئت همراهان ایشان را در لباس های ساده آن وضع طبیعی دیدند ، شیفته آن همه بزرگواری و آن همه ساده زیستی شدند.

اهالی قدس که برای استقبال حضرت عمر امیر المؤمنین، در میدانی بزرگ روبروی کنیسه قیامت کرده بودند و با دیده اعجاب، احترام و عظمت واقعی به آن ها نظر می انداختند، به یاد روزگاری می افتادند، روزگاری که رهبران هرقل (هرقل قیصر روم) و سرداران غرق در طلا و جواهرات رومی به این شهر با ساز و برگ تشریفات ، ترانه ها و رقص ها، تشریف می اورند.

ساکنین این سرزمین تواضع و سادگی این فاتحین بزرگوار را با غرور و تکبر و خود خواهی قوماندانان فراری رومی مقایسه می‌کردند و از آن تعجب میکردند.

حضرت عمر (رض) از کدام باب داخل شهر قدس شد؟

مؤرخین در تواریخ خویش روایتی متعددی را در مورد اینکه امیر المؤمنین حضرت عمر (رض) و هیات همراهانشان از کدام دروازه وارد این شهر شده است، گزارش داده اند.

برخی از مؤرخین مینویسند حضرت عمر (رض) از باب الخلیل که به جبل المکبر در سمت جنوبی نزدیکتر است داخل شهر بیت المقدس شده است.

برخی میگویند حضرت عمر (رض) از دروازه ای بنام باب الخلیل (باب یافا بنا به تعبیر یهودیان) وارد شهر بیت المقدس شده است.

و برخی مینویسند از باب العمود که بزرگترین دروازه شهر بیت المقدس و کهن ترین آن به شمار می رود وارد این شهر شد.

ولی اکثریت قریب به اتفاق مؤرخین مینویسند که: حضرت عمر (رض) از باب العمود

(باب دمشق) که بزرگترین دروازه شهر بیت المقدس و

کهن ترین آن به شمار می رود داخل شهر بیت المقدس شد.

برخی از مؤرخین می نویسند که زمانیکه حضرت عمر (رض) به کوه المکبر که در سمت جنوبی شهر بیت المقدس قرار دارد بالا شد به شهر زیبا بیت المقدس نگاه انداخت و دیوارهای آن را دید و با صدای بلند تکبیر گفت و مسلمانان نیز هم صدا با او تکبیر گفتند و ساکنان این شهر فهمیدند که خلیفه وارد این شهر شده است.

امیر المؤمنین حضرت عمر (رض) بعد از اینکه به منطقه جابیه رسید با مسئولین در فضای دوستان نشستند و تدویر جلسه دادند. یک طرف حضرت عمر و سران لشکر بود و طرف دیگر نیز سر اسقف قدس و بزرگان و رجال دین مسیحی، صلحنامه ای نوشتند و آنرا به امضا رسانیدند. در این عهد نامه نه تنها حضرت عمر بلکه قوماندان حربی

مسلمانان هریک (عمر و بن عاص و ابو عبیده جراح، خالد بن ولید و معاویه بن ابی سفیان) نیز آن را امضاء مینمایند. (الفاروق عمر، هیکل، جلد 1، صفحه 256.) ، (البدایه و النهایه، ج 7، ص 57 و طبری، جلد 5، صفحه 1790.) سیرت نویسان می نویسند: زمانیکه حضرت عمر خلیفه دوم اسلام به بیت المقدس رسید، حضرت ابو عبیده رضی الله عنه به مردم شهر طی نامه ای اطلاع داد که پیش امیر مؤمنان آمده و بر جان خویش امان بگیریید.

مؤرخین می افزایند: حضرت عمر (رض) در حین بازدید از کلیسای بزرگ شهر (کلیسای قیامت) که یکی از مقدس ترین اماکن مسیحیان جهان است بوقت نماز ظهر تصادف یافت، در همین اثنا سقف شهر قدس « صفرونیوس » به امیر المؤمنین پیشنهاد میکند که نماز ظهر را در این کلیسا بزرگ بجاء آرید. (الفاروق عمر رض، هیکل، ج 1، ص 258 و حیاة عمر رض، شبلی، ص 202.) (کلیسای قیامت از مهمترین و مشهورترین اماکن تاریخی قدس بوده که در محوطه درون دیوار های قدیمی قدس موقعیت دارد، این کلیسا یکی از مهمترین کلیسای های مسیحیان بشمار میرود. این کلیسا را هلن مادر امپراطور کنستنتاین در سال 335 م بالای جلجتا ساخته است همان

مکانی که گفته می شود چوب اعدام و به صلیب کشیدن حضرت مسیح در آنجا یافت شده این ساختمان تا 270 سال پابرجا بود، ولی یکبار حریق گردید که بعد ها توسط رئیس دیر عبیدین مودسطی در سال 617 م تجدید بنا گردید)

مؤرخین می افزایند: پیشنهاد اسقف شهر قدس « صفرونیوس » از جانب امیر المؤمنین با ابراز تشکر جواب داده شد و در جواب اسقف فرمود:

مسلمانان نیز در آینده به پیروی از او در این کلیسا نماز می خوانند و برخلاف مفاد صلح نامه مزاحمت برای مسیحیان ایجاد می گردد، بناً امیر المؤمنین در بیرون از کلیسا در (دروازه) وردی آن نزدیک (صخره) و دیوار ندبه بر خرابه های هیکل سلیمان نماز ظهر را بجاء می آورد. (الفاروق عمر رض، هیکل، ج 1، ص 258 و حیاة عمر رض، شبلی، ص 202.)

و برخی از مؤرخین می گویند که وی در مقابل کلیسای القیامه نماز خواند و بسیاری از تاریخ نگاران قدیم نظیر مجیرالدین العلیمی طرفدار این رای هستند. و این روایت نسبت موجودیت مسجد حضرت عمر بن الخاطب قریب به واقعیت است. والحمد لله من

(نویسنده این گزارش) در جنوری 2019 این منطقه را از نزدیک زیارت نمودم و این داستان را واقعی یافتم که امیر المؤمنین در چند قدمی کلیسای قیامت یکجا با صحابه نماز خوانده است .

بعد از اینکه امیر المؤمنین حضرت عمر (رض) و صحابه کرام در چند قدمی کلیسای قیامت نماز را برپا داشتند بعد از ختم نماز از « صفر وینوس » سر اسقف کلیسا قیامت ، خواست تا او را به مسجد الاقصی همراهی نماید ، زمانیکه حضرت عمر (رض) وارد این مسجد شد الله اکبر سر داد و گفت: « این همان مسجدی است که رسول خداوند آن را برای ما توصیف کرده بود. »

خواننده محترم!

رفتار و سنت حضرت عمر (رض) برای ما مسلمانان درسنامه بزرگی و تاریخی است که وفا با عهد و میثاق کی می بندند باید عمل نمایند. شما ملاحظه نمودید که رهبران مسیحی از سیدنا عمر می طلبد تا در کلیسای شان آنهم کلیسا بزرگ و تاریخی شان اداء نماز نمایند ، ولی سیدنا عمر (رض) تا مبدا مسلمانان با استناد به این عمل، اماکن عبادی مسیحیان (نصاری) را مورد تعرض قرار داده و آن را تبدیل به مسجد کنند، از اداء کردن نماز در کلیسا ابا و امتناع ورزید. و در خارج کلیسا آنهم تقریباً 3 متری آن محل را برای ادای نماز انتخاب می نمایند.

مؤرخین می افزایند: این محل را سیدنا عمر با دست های مبارک خویش جاروب نموده و خس و خاشاک و زباله ها را با دست خود پاک می نمایند ، و همراهان او نیز به همین شکل برای پاک کردن و جاروب کردن با امیر المؤمنین مصروف پاکاری میگردند .

سر اسقف قدس « صفر وینوس » ، و سایر حاضرین و مستقبلین می بینند که امیر المؤمنین وهنایات همراهان شان هر یک ابو عبیده و سعد بن وقاص و خالد بن ولید و شَرَحْبِيل و معاویه با چه شوق و تواضع مصروف پاکاری محلی برای مسجد خویش هستند . (حیاء عمر ، شبلی، ص 205 و الفاروق عمر رض، هیکل، ج 1، ص 263 .)

مسجد حضرت عمر (رض) در بیت المقدس روبروی کنیسه قیامت آنهم تقریباً در سه متری آن واقع است ، این مسجد را پسر صلاح الدین ایوبی در سال 1216 میلادی به یاد حضرت عمر (رض) خلیفه دوم اسلام بطور اساسی بناء نمود .

امیر المؤمنین حضرت عمر (رض) بعد از مذاکرات از «صفر وینوس» سر اسقف کلیسا می خواهد تا او را به مسجد الاقصی همراهی کند.

بیت المقدس شهر صلح و تفاهم نیک:

مؤرخین مینوسند: امیر المؤمنین حضرت عمر (رض) در این سفر تاریخی خویش به مسئولین امور اکیداً هدایت فرمودند که مسلمانان باید به پیروان سایر ادیان بخصوص با پیروان دین یهودی با مدارا و دقت خاص رفتار کنند، همین مسئله هم باعث شد که این شهر به مرکز بزرگ ادیان سماوی و بحیث شهر صلح و صفا مبدل شود .

شهر بیت المقدس از مقام و منزلت بخصوصی برای مسلمانان برخوردار است . و بسیاری از علماء ، دانشمندان و محققان این سرزمین را مرکز زمین می خوانند.

بیت المقدس با ادیان آسمانی مرتبط بوده و در قلب تمام مؤمنان و معتقدان به ادیان الهی جای خاصی دارد. ولی ناگفته نباید گذاشت که ارتباط این سرزمین با اسلام و مسلمانان از عمق بیشتری برخوردار است.

– این شهر موطن حضرت ابراهیم خلیل الله ، محل پیامبران، محل نزول وحی و مبعث حضرت عیسی(ع) بوده است.

حضرت ابن عباس در روایتی می فرماید : پیامبران الهی بیت المقدس را بنا نهاده و در آن سکونت گزیدند. بدین سبب در وجب به وجب آن یک پیامبر نماز خوانده و یا یک ملک اقامت نموده است.

– بیت المقدس اولین قبله مسلمانان و سومین حرم شریف است و پروردگار متعال آن را با لیلۃ الاسرای رسول الله مقام بخصوصی نصیب آن فرمود .

پروردگار با عظمت مادر قرآن عظیم الشان می فرماید : « سبحان الذی اسرى بعبدہ لیلا من المسجد الحرام الی المسجد الاقصی الذی بارکنا حوله لنریه من آیاتنا انه هو السميع البصیر ».

پیامبر بزرگوار اسلام محمد صلی الله علیه وسلم فرموده است « لاتشدد الرحال الا الی ثلاثه مساجد مسجدی هذا و مسجد الحرام و المسجد الاقصی. » ولی به تاسف باید گفت:

بعد ها این شهر صلح و صفا به مرکز اختلافات و کشمکش ها اعتقادی ، دینی ، میان مسیحیان و مسلمانان تبدیل شد ، و براه اندختن جنگ های صلیبی موجب خونریزی های وحشتناک و تاسف بار بین مسلمانان و مسیحیان شد . و تقریباً 100 سال این شهر در دست صلیبی ها باقی ماند تا اینکه بار دیگر بدست صلاح الدین ایوبی در (583 ه. ق) فتح و تا اوایل قرن بیستم در اختیار مسلمانان قرار داشت.

متن امان نامه حضرت عمر به اهالی قدس:

بسم الله الرحمن الرحيم، این امان نامه‌ای است که بنده‌ی خدا عمر امیر مؤمنان به مردم بیت المقدس داده است. به آنان از لحاظ جان و مال و کلیساها و صلیب‌هایشان، و سالم و دردمندشان امان می‌دهد و برای دیگر مردمی که در آنند کسی در کلیسای آنان سکونت نخواهد کرد و آن را ویران نخواهد کرد و چیزی از آن و حدود آن و صلیب‌ها و اموال ایشان کاسته نخواهد شد. آنان را مجبور به ترک دین و آیین نمی‌کنند و به هیچ‌کس از ایشان زبانی نخواهد رسید و در بیت المقدس هیچ یهودی همراه ایشان اسکان داده نخواهد شد. و بر مردم ایلیاست که همچنان جزیه پردازند که اهل دیگر شهرها می‌پردازند و بر عهده‌ی ایشان است که رومیان

و دزدان را از آن شهر بیرون کنند، هرکس از آنان که از بیت المقدس بیرون آید تا هنگامی که به جایگاه امنی برسد بر جان و مال خویش در امان خواهد بود و هر کس از ایشان که در شهر بماند هم در امان است و بر اوست که همان جزیه‌ی مردم بیت المقدس را پردازد، هر کس از مردم ایلیا هم که بخواد با رومیان برود مشروط بر این که پرستش‌گاه و صومعه خود را خالی کند، آنان هم بر جان و صلیب خود در امانند تا به جایگاه امنی برسند، زمین‌دارانی که پیش از کشته شدن فلان کس؟ در بیت المقدس بوده‌اند اگر چه بخوانند همان جا بمانند بر عهده‌ی ایشان است که جزیه‌ای همچون جزیه‌ی مردم بیت المقدس پردازند و هر کس بخواد می‌تواند با رومیان برود و تا هنگام درو و برداشت محصول از آنان چیزی گرفته نمی‌شود. بر آنچه در این نامه نوشته شده عهد و ذمه‌ی خدا و رسولش می‌باشد و ذمه‌ی خلفا و مؤمنان، به شرط آنکه ایشان جزیه‌ایی را که بر عهده‌شان مقرر شده است پردازند.

بر این کار خالد بن ولید و عمرو بن عاص و عبدالرحمن بن عوف و معاویه بن ابی سفیان شاهد اند و عهدنامه به سال پانزدهم آماده و نوشته شد. (وثائق؛ نامه‌های حضرت ختمی مرتبت و خلفای راشدین - تألیف: دکتر حمیدالله حیدرآبادی.)

بطور کل عهد نامه حاوی نکات ذیل است:

الف : مسیحیان شهر قدس را به میل و رغبت خود به مسلمانان واگذار کنند.
ب : مسلمانان تعهد می‌کنند که هر مسیحی که بخواهد در آنجا بماند خودش همراه با کلیسایش، با صلیبش و با انجیلیهایش در امان باشد و به جای زکات، باید سالیانه مبلغی به صورت مالیات یعنی جزیه بپردازد.
ج : مسیحیاتی که نخواهند بمانند حق دارند با کلیه وسایل و دارایی خود کوچ کنند و به هر جا خواستند بروند.

قابل توجه ودقت است:

بنابر تقاضای مسیحیان، مسلمانان تعهد کردند که یهود به بیت المقدس برنگردد، جالب این است که در صلح نامه مسیحیان تقاضا کردند که یهودیان به آنجا برنگردند. آنها می‌ترسیدند که شاید در سایه پرچم اسلام و در سایه حکومت اسلام، یهود به بیت المقدس برگردد. مسلمانان این شرط را پذیرفتند. (الموسوعة التاريخية الجغرافية ج 4 ص 166. هیکل ج 1 ص 246، تاریخ طبری: ج 3 ص 606. واقعی: ج 1 ص 242. ابن الأثیر: ج 2 ص 330، أبو الفداء: المختصر في تاريخ البشر ج 1 ص 160. التاريخ المجموع على التحقيق والتصديق ص 16.)

خواننده محترم !

ویلیام صوری انگلیسی (1127 م) که از جمله مؤرخان مشهور جهان مسیحیت میباشد واضافتر از پنجاه سال از عمر خویش را در طلب علم در دولت لاتینی بیت المقدس و یا فرانسه و ایتالیا صرف کرد، و محققى ذی اعتبار در امور مذهبی مسیحی می باشد، ومدتی هم مسئولیت دیوان رسائل را در دربار مملکت لاتینی بیت المقدس مصروف کار بوده همچنان مدتی سفیر پادشاه عموری در دربار امانوئل، امپراطور بیزانس،

بوده، در کتاب مشهور خویش در باره رفتار امیر المومنین حضرت عمر (رض) در قدس بخصوص با مسیحیان می نویسد :

عمر در مدت اقامت خود در این شهر، درباره احوال ساکنان آن بررسی های دقیقی انجام داد. ... وی در خصوص موقعیت و محل کلیسای قیامت نیز تحقیق کرد که خرابه ها و باقی مانده های کلیسا به او نشان داده شد.

او دستور به تجدید بنای کلیسا داد و برای این امر پول کافی اختصاص داد و صنعتگران و کارگران و دیگر ملزومات، نظیر چوب و سنگ مرمر را آماده کرد، به گونه ای که ساختمان بنا، در مدت کوتاهی به پایان رسید. سپس زمین های با ارزشی را به این کلیسا اختصاص داد که عواید حاصل از آنها برای برآوردن نیازها و ملزومات کلیسا و تعمیر و تعویض وسایل آن، نظیر مشعل ها و... به کار می رفت . (ویلیام الصوری، تاریخ الحروب الصلیبیه (الاعمال المنجزه فیما وراء البحار صفحه 144)

خوانندگان محترم !

مؤرخین: شهر بیت المقدس رادر طول 4000 سال یکی از پرمجاثرترین شهرهای کره زمین بحساب می آورند می نویسند که شهر قدس در 4000 سال حد اقل 16 بار مورد هجوم و قتل عام قرار گرفته است، تنها دوبار در تاریخ زندگی خویش بدون یک قطره خون ریزی تسلیم شده، یک بار توسط امیر المؤمنین حضرت عمر بن خطاب رضی الله عنه و بار دیگر توسط یوسف بن ایوب صلاح الدین رحمت الله علیه فتح شد. در فتح قدس زمان خلیفه دوم به اتفاق مورخین یک قطره خون از مسلمان یا کافری ریخته نشده اما در زمان صلاح الدین ایوبی فقط یک نفر کشته شد. از پروردگار با عظمت می میخوایم تا این شهر مقدس تا ابد در فضای صلح و صفا زندگی داشته باشد .
امین یا رب العالمین .

شهر بیت المقدس - جنوری ۲۰۱۹

اشک حسرت بر تنهایی بیت المقدس شریف :

م ع- عزیزی

استاد گرامی جناب امین الدین سعیدی صاحب !

سفر پر بار و پر برکت تانرا به بیت المقدس شریف، (قبله اول مسلمین) مبارکباد میگویم و از خداوند بزرگ با دست دعا می طلبم تا تمام طاعات و عبادات و نمازها و دعاها تانرا در آن مکان مقدس قبول و مقبول فرموده و امت اسلامی شاهد آنروزی باشند تا دنباله روان سیدنا عمر (رض) و سلطان صلاح الدین ایوبی (رح) فاتحین اول و دم قدس شریف بتوانند این قبله اول مسلمانان از چنگال صهیونیسم آزاد ساخته و ملت برادر فلسطین صاحب خانه و سرزمین خویش بشوند.

استاد محترم ، برای تقدیر از دستاورد های دینی علمی و تاریخی این سفر مبارک تان که شما قبول زحمت کرده و گذارش مبسوطی را بدست نشر سپرده و جوانان مسلمان و خوانندگان این رسانه الکترونیکی را با نوشته های ارزشمند خویش با تاریخ این سرزمین که محل زادگاه پیامبران بزرگ الهی و مکان بزرگ تمدن تاریخی اسلام و انبیاء کرام علیهم السلام میباشد آشنا ساخته اید ، اینک قطعه شعر و سروده خود را که منعکس

کننده تصویر تاریخی این سرزمین مقدس میباشد بحضور تان بعنوان تحفه قلمی پیشکش
میکنم . از خداوند بزرگ برای تان طول عمر و سلامتی و توفیق مزید مسئلت میدارم والله
ولی التوفیق برادران تان م - ع - عزیزی 08-03-2019

قدس باشد قبله اولای ما
سجده گاه سید و مولای ما
این مکان بر ما و جمله مسلمین
مثل جان اندرتن و اعضای ما
زادگاه انبیا و مرسلین
بوده در تاریخ این دنیای ما
از سلیمان ابن داود نبی
تا به ابراهیم آن آقای ما
بیش پیغمبر درینجا بوده اند
نسل پاک آدم و حوای ما
مامن اسحاق و اهل بیت آن
خانه های «رفقه» و «سارای» ما (1)
یونس و یعقوب و لوط و آل شان
یادگار مقدم موسی ما
زادگاه مریم پاک و عقیق
خانه و گهواره عیسی ما
مرکز اسراء و معراج نبی
در مکان مسجد اقصای ما
قدس بوده مرکز توحید و دین
مثل نجم قطب در شبهای ما (2)
سالها در بند استعمار بود
این حریم پاک و بس زیبای ما
فتح کرد بیت المقدس را عمر
آن خلیفه سرور و الای ما
نیست میراث یتیم این سرزمین
تا شود تقسیم هستی های ما
بار دیگر دست استعمار کفر
شد دراز بر خانه دلهای ما
چون صلاح الدین ایوبی رسید
درست عبرت داد بر اعدای ما
باز فرعون زمان و لشکرش
این عدوی کعبه و بطحای ما
قصد و آهنگ سفر دارد کنون

در حریم خانه آبای ما
این ابوالهول بد تر از فرعون مصر
دشمن مال و تن و ماوای ما
قدس را خواهد رباید از کف
امت بی رهبر و تنهای ما
ای خدا بار دیگر بر ما فرست
چون صلاح الدین و نوریهای ما (3)
ای خدا! مپسند تا قدس شریف
این چو قلب زنده در جانهای ما
بار دیگر گله کفتار وحش
پاره سازند پیکر و اعضای ما
ای خدا! این بندگان عاجزاند
رحم کن بر هر یک از ابنای ما
ای خدا! بر لطف خود می کن نظر
نه به اعمال بد و اخطای ما
ای خدا! این قدس را محفوظ دار
تا بروز آخر از دنیای ما
ای خدا در امر طاعت از خودت
ما زیان کردیم به هر سودای ما
یا الهی! فضل خود از ما مگیر
اندرین دنیا و در عقبای ما
ربنا! رو بردت آورده ایم
ای تو یکتا خالق تنهای ما
دفع کن این شر عفریت زمان
از سراقصی تو ای مولای ما
ای «عزیزی»! با دعای نیم شب
میشود درمان غم دلهای ما

پایان

م ع- عزیزی

روز چهار شنبه ساعت 11:

12-06-

2017 یاد داشتها:

- 1- «رفقه» نام همسر حضرت اسحاق پیغمبر فرزند سیدنا ابراهیم علیهم السلام و «ساره» نام مادر حضرت اسحاق همسر حضرت ابراهیم علیهم السلام میباشد که فعلا مراقد و مقام های شان در شهر الخلیل فلسطین موجود است
- 2- «نجم قطب» مراد از ستاره قطب است که از دوران های قدیم بشردر سفر های شبانه از مشاهده آن برای تثبیت جهت سفر ویافتن راه ها از آن استفاده می نمود

« صلاح الدین ونوری » - مرادر از فرمانده بزرگ و فاتح بیت المقدس « صلاح الدین ایوبی »

3- و « نورالدین زنکی » امیر توانای مسلمانان در هشتصد سال قبل بود که بیت المقدس را برای مرتبه دوم از چنگ امپراطوری رومی بالوسیلۀ صلاح الدین ایوبی آزاد کردند.

فهرست مطالب مندرج :

- یک تعریف سریع از بیت المقدس

- کلیسا

- مسجد

- دیوار

- نام های مبارک بیت المقدس

- بناء این مکان مقدس

- اولین فاتح قدس

- مشورت حضرت عمر با صحابه

- حضرت عمر از کدام باب داخل شهر قدس شد

- بیت المقدس شهر صلح و تفاهم نیک

- متن امان نامه حضرت عمر به اهالی قدس

- اشک حسرت بر تنهایی بیت المقدس شریف

منبع ماخذها :

- یادداشت ها و صحبت ها با خطبا و امامان مسجد بیت المقدس و مسجد بیت الخلیل

جنوری 2019

- احادیث نبوی

- سیرت نبوی

- رساله (ویلیام الصوری، تاریخ الحروب الصلیبیه (الاعمال المنجزه فیما وراء

البحار صفحه 144)

- الموسوعة التاريخية الجغرافية

- تاریخ طبری

- المخصتر فی تاریخ البشر

- التاريخ المجموع على التحقيق والتصديق

- وثائق؛ نامه های حضرت ختمی مرتبت و خلفای راشدین - تألیف: دکتر حمیدالله

حیدرآبادی.

- البدایه و النهایه

- بی بی سی

http://www.bbc.com/persian/world/2014/11/141119_an_jerusalem

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**